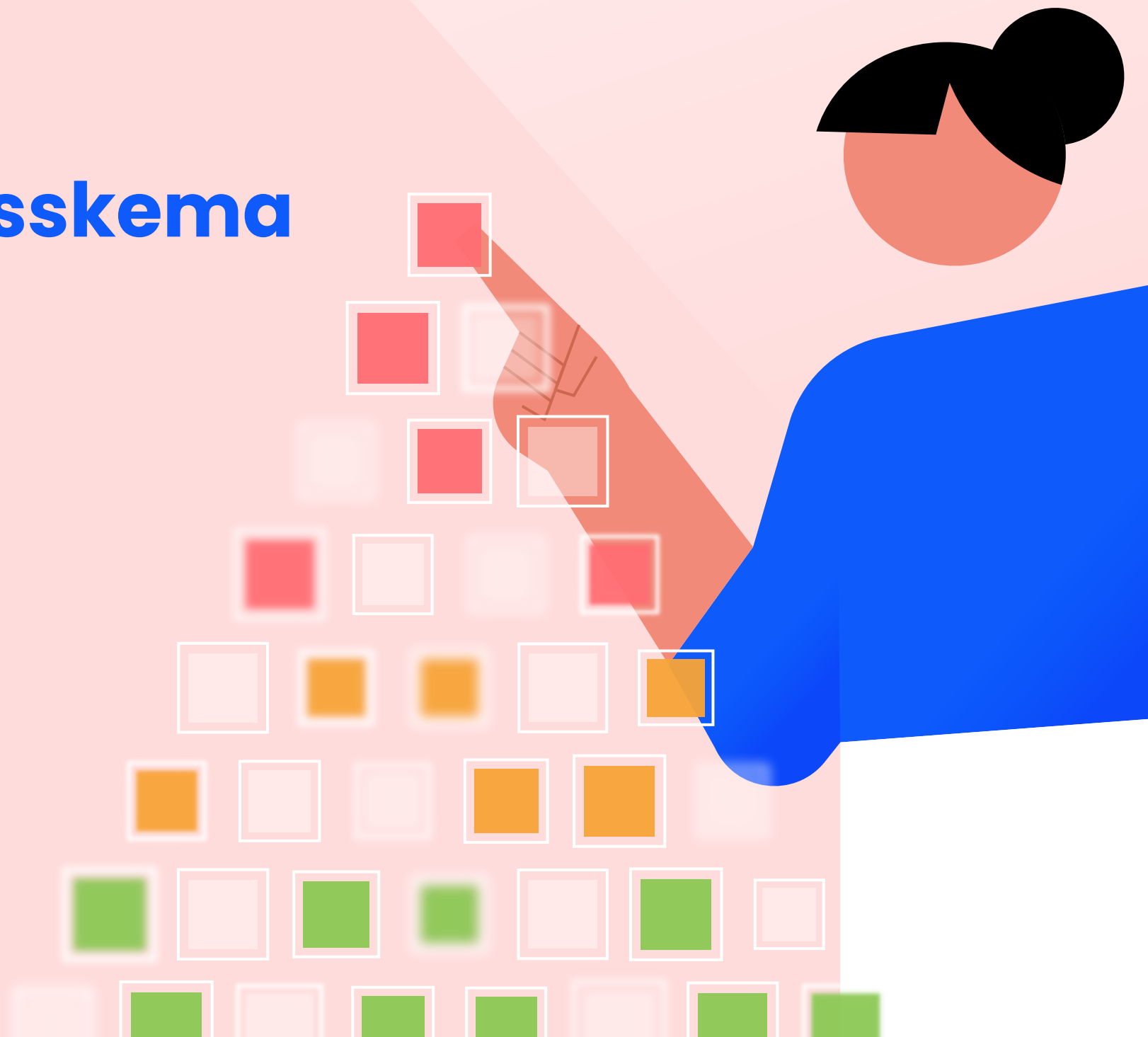

Dataetisk vurderingsskema

Indledende overvejelser

Som det første, er det relevant at du danner dig et overblik. Det gør du ved at finde ud af, hvad formålet med samkøringen af data er, hvor i organisationen datasamkøringen foretages, og hvor stor en del af befolkningen der berøres af samkøringen.

Hvilken del af myndigheden foretager datasamkøringen?

Er der taget højde for alle de lovgivningsmæssige krav, som skal iagttages ved samkøringen?

Hvilke overordnede formål har samkøringen?
(sæt gerne flere kryds)

Hvor stor en del af befolkningen berøres ca.
af samkøringen? (sæt ét kryds)

Formål og konsekvenser for borgerne

Det er vigtigt, at du har gjort dit forarbejde inden samkøringen af data. Det gælder blandt andet inddragelse af kvalificeret juridisk rådgivning, og at du har forholdt dig til, hvilke konsekvenser samkøringen af data kan have for det enkelte individ og for samfundet.

JA

MÅSKE

NEJ

1

Er der inddraget kvalificeret juridisk rådgivning for at understøtte retsstatsprincipper? For eksempel lighed for loven eller legalitetsprincippet.

?

2

Er Folketingets intentioner med lovgivningen sikret i den teknologiske administration?

3

Vil datasamkøringen kunne anvendes med skadevirkning for væsentlige demokratiske processer eller andre væsentlige samfundsmæssige værdier?

?

JA

MÅSKE

NEJ

4

Kan datasamkøringen indebære negativ forskelsbehandling?

5

Er hovedformålet med datasamkøringen administrative og økonomiske hensyn i forvaltningen?

6

Skal oplysningerne i datasamkøringen nu eller senere anvendes til andre (nye) formål?

7

Vil datasamkøringen begrænse borgerens grundlæggende rettigheder?

?

Automatisering, profilering og forudsigelse

Nu skal du afdække, hvad det er for en rolle datasamkøringen skal spille i fx sagsbehandling eller i myndighedens øvrige brug af resultaterne fra samkøringen.

JA

MÅSKE

NEJ

8

Skal datasamkøringen resultere i en automatisk afgørelse til borgeren?

9

Skal datasamkøringen resultere i en anbefaling til en afgørelse til borgeren?

10

Skal samkøringen anvendes til at afdække eller forudse bestemte personer eller persongrupperes karaktertræk, handlinger, adfærd eller lignende? (f.eks. profilering og risikovurdering)

Oplysningernes karakter

Næste skridt er at identificere, hvilken type af oplysninger om borgeren, der indgår i datasamkøringen.

JA

MÅSKE

NEJ

11

Indgår der oplysninger, der direkte eller indirekte vedrører en eller flere af følgende: etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data eller biometriske data, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering?

12

Indgår der oplysninger, der direkte eller indirekte vedrører strafbare forhold, sociale forhold eller lignende?

Datakvalitet og opbevaring

Det næste du skal dykke ned i, er kvaliteten og omfanget af de oplysninger om borgeren, der bliver brugt i samkøringen. Selvom det måske er indlysende, at datakvaliteten har en afgørende betydning for at skabe resultater, så kan det være en udfordring at skabe overblik. Men uden præcise, opdaterede og valide data er det svært at opnå det ønskede resultat med samkøringen.

JA

MÅSKE

NEJ

13

Er en eller flere oplysninger forældede eller på anden måde er helt eller delvist misvisende i forhold til formålet med datasamkøringen?

14

Er omfanget af oplysninger begrænset?

Gennemsigtighed i teknologi

Det er vigtigt, at behandlingen af data er tilstrækkelig gennemsigtig. Der skal generelt være en grundlæggende tillid til, at den offentlige forvaltning håndterer data forsvarligt, og det kræver gennemsigtighed og åbenhed.

JA

MÅSKE

NEJ

15

Er der åbenhed (internt og eksternt) i de grundlæggende processer og metoder i det system, samkøringen indgår i?

?

16

Kan myndigheden forklare til eksterne, hvordan teknologien og mønstrene bag samkøringen fungerer på en let forståelig måde?

17

Er der viden og åbenhed om teknologiens styrker og svagheder?

Gennemsigtighed i udvikling

(Udfyldes kun, hvis der anvendes træningsdata)

Det er også vigtigt at forholde sig til, om der er åbenhed om de data, som er anvendt til udvikling af teknologien. Gennemsigtighed omkring, hvordan teknologien er trænet, hjælper med at skabe tillid til myndigheders brug af f.eks. algoritmer og relateret teknologi.

JA

MÅSKE

NEJ

18

Har myndigheden kendskab til de træningsdata, der er anvendt til at udvikle teknologien med?

19

Er der åbenhed om de træningsdata, som er anvendt til udvikling af teknologien?

20

Er de anvendte træningsdata repræsentative for målgruppen?

Ansvarlig teknologianvendelse

Nu skal du i gang med at overveje, hvilke konsekvenser samkøringen af data kan have for de borgere, der indgår i eller bliver berørt af samkøringen. Behandling af data vil ofte være forbundet med negative såvel som positive hensyn. For mere information omkring negative og positive hensyn, der kan gøre sig gældende ved databehandling, se 'Dataetik – Sådan gør du' side 28–37.

JA

MÅSKE

NEJ

21

Har myndigheden kendskab til tidligere erfaringer med den teknologi, der anvendes til datasamkøringen?

22

Er der foretaget en vurdering af mulige negative konsekvenser for borgerne?

?

23

Har myndigheden overvejet, om den anvendte eller påtænkte teknologi reelt kan anvendes til realiseringen af formålet med samkøringen?

JA

MÅSKE

NEJ

24

Vurderes og evalueres teknologien bag samkøringen løbende?

25

Er der lavet en risikovurdering af konsekvenser for borgere og samfund, hvis det bliver nødvendigt at trække teknologien tilbage?

Retssikkerhed

Behandling af data skal ske med respekt for grundlæggende retssikkerhedsmæssige garantier og retssikkerhedsniveauet i samfundet.

JA

MÅSKE

NEJ

26

Har borgeren mulighed for selv at bidrage med oplysninger til sagen?

27

Vil resultatet af datasamkøringen (f.eks. en profilering eller afgørelse) efterfølgende kunne kontrolleres og fortolkes af en ansat i myndigheden?

28

Vil resultatet af datasamkøringen (f.eks. en profilering eller afgørelse) efterfølgende kunne kontrolleres og fortolkes af en person ansat i en klageinstans, en tilsynsmyndighed eller ved en domstol?

29

Vil resultatet af datasamkøringen efterfølgende kunne kontrolleres og fortolkes af en person – ekstern eller intern – i forhold til udlevering af alle relevante oplysninger om samkøringen og den data som anvendes?

?

Hensyn til målgruppe

Afslutningsvist bør du overveje, hvilket hensyn der er taget til borgerne og deres interesser i forbindelse med samkøringen.

JA

MÅSKE

NEJ

30

Er det overvejet, hvorfor det er nødvendigt at foretage datasamkøring i forhold til alle personer i målgruppen?

31

Kan målgruppen for datasamkøringen anses for at være i stand til at varetage deres interesser i forbindelse med samkøringen og resultatet heraf (f.eks. en afgørelse)?

?

32

Hvis datasamkøringen omfatter ressourcesvage borgere, er der så taget stilling til, hvordan deres retsstilling sikres?

?

Risikopyramiden

Risikopyramiden giver dig et visuelt overblik over, hvordan datasamkøringsprojektet samlet set vurderes dataetisk.

KRITISK

MINDRE KRITISK

IKKE KRITISK

Til sidst vil Dataetisk Råd gerne høre om din oplevelse med vurderingsskemaet:

33

Hvad oplevede du, var fordele og ulemper ved anvendelsen af værktøjet?

34

Har du eventuelt forslag og anbefalinger til, hvordan værktøjet kan forbedres?

Hjælp

Efter du har læst hjælpeteksten kan du trykke på selve spørgsmålet og starte hvor du slap.

INDLEDENDE OVERVEJELSE

De konkrete lovmæssige krav vil variere fra samkøring til samkøring, men kan være eksempelvis databeskyttelsesforordningen (GDPR), databeskyttelsesloven, forvaltningsloven og andre relevante lovområder. Når du skal overveje, om den påtænkte samkøring tager højde for alle lovmæssige krav, er derfor vigtigt at starte med at identificere den relevante lovgivning for dit projekt.

SPØRGSMÅL 1

Din samkøring kan fx have betydning for princippet om lighed for loven, der indebærer, at alle har samme retsstatus – de vil blive behandlet ens – uanset køn, religion, hudfarve, alder og økonomisk status osv.

Legalitetsprincippet indebærer, at myndighedsbeslutninger, som griber ind i menneskers frihed og rettigheder, altid skal have hjemmel i lov.

SPØRGSMÅL 3

Samkøring af data skal ske med respekt for de overordnede principper og værdier, som kendetegner en demokratisk retsstat, og derved påvirker, hvordan vi bør handle i samfundet. Det kan være overvejelser om hensyn til privatliv, selvbestemmelse, retssikkerhed mv. For en uddybning af vigtige dataetiske principper, se 'Dataetik – Sådan gør du' side 12-15.

SPØRGSMÅL 7

F.eks. ret til personlig frihed, ret til privatliv og beskyttelse af personoplysninger, ret til familieliv, ret til informationer, ret til at ytre sig og ret til at forsamle sig.

SPØRGSMÅL 15

Når du skal overveje graden af åbenhed, skal du være opmærksom på, om der er transparens omkring de grundlæggende processer og metoder i den anvendte teknologi, f.eks. en algoritme som samkøringen anvendes til. Det kan fx handle om transparens i de kriterier, der bruges til at analysere data i modellen og finde mønstre i data.

SPØRGSMÅL 22

Det er vigtigt, at du overvejer de mulige negative konsekvenser for borgerne, hvilket kan komme til udtryk på mange måder. Det kan fx være, at algoritmen har kategoriseret borgeren på en måde, som kan opfattes diskriminerende, eller at databehandlingen opfattes som usaglig forskelsbehandling.

SPØRGSMÅL 29

Resultatet af samkøringen – dvs. de oplysninger, analyser, profileringer, statistiske oversigter eller andre produkter, som samkøringen resulterer i – skal kunne kontrolleres. Det vil sige, at det skal være muligt for et menneske at forstå og forklare samkøringen og den databehandling, der bliver foretaget. Det skal også være muligt at udtrække og fremlægge de oplysninger, som resultatet er baseret på og gennemskue hvordan disse er udvalgt og behandlet.

Dette er bl.a. for at undgå situationen, hvor statistiske beregninger foregår i en 'black box', hvor f.eks. en algoritme på baggrund af en masse data producere et resultat uden, at det kan forklares hvordan algoritmen er kommet frem til det pågældende resultat og på hvilket datagrundlag.

SPØRGSMÅL 31

Har den enkelte borger i målgruppen f.eks., mulighed for at lade sig repræsentere eller bistå af andre under en sagsbehandling, at fremkomme med relevante oplysninger af betydning for sagen og at få en fyldestgørende begrundelse for en afgørelse?

SPØRGSMÅL 32

Borgere er tillagt en række rettigheder, når forvaltningen behandler deres sag. Når der samkøres oplysninger om ressourcetsvage borgere, er det vigtigt at være opmærksom på, at de ofte har mere vanskeligt ved selv at gøre deres ret gældende samt gøre opmærksom på, hvornår databehandlingen ikke udøves på en retssikkerhedsmæssig forsvarlig måde eller udhuler deres grundlæggende rettigheder hvornår databehandlingen ikke udøves på en retssikkerhedsmæssig forsvarlig måde eller udhuler deres grundlæggende rettigheder.

Vurderingstabel

	KRITISK	MINDRE KRITISK	IKKE KRITISK
Spørgsmål 1	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 2	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 3	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 4	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 5	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 6	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 7	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 8	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 9	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 10	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 11	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 12	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 13	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 14	JA	MÅSKE	NEJ
Spørgsmål 15	NEJ	MÅSKE	NEJ

Spørgsmål 16	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 17	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 18	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 19	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 20	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 21	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 22	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 23	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 24	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 25	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 26	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 27	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 28	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 29	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 30	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 31	NEJ	MÅSKE	JA
Spørgsmål 32	NEJ	MÅSKE	JA

